

BÉTSI MAGYAR KURIR.

Nr.

Indúlt: Hétfőn, November 3-dikán, 1834.

37

NAGY BRITANNIA.

(Morning Post.) A' Brittus Koromány hajókat bérelt ki 10,000 darab fegyvernek Cadixba, és Carthagenába, 's 5000 nek Corunnába való szállítására. Ugyan az a' lap kérdi, minő okból nem gyászolja a' Brittus Udvar Donna Franciscát, Don Carlosnak elhunyt feleségét, éppen úgy, mint Dom Pedrót? vallyon amaz, nem éppen úgy tagja volt e' a' Portugalliai, és Spanyol familiának, és mint olyan, nem tarthat e' számot, ugyan arra a' tiszteletre, — mellyben az utóbbi részest?

Midőn a' Király Ó Felsege, a' két Parlamentház leégését megtudta, azonnal a' Nemzetnek használatul, a' Sz. James parkban tulajdon, — ujonnan épült palotáját ajánlotta. Még nem tudatik, vallyon ezen nemes ajánlat elfogadtatik e'; de az áldozat, mellyre Magát Ó Felsege késznek nyilatkozta, annyival többre betsülendő, mivel tudva van, hogy a' Sz. James palotában lévő szobák alig felelnek meg egy magános gazdag familia szükségeinek, annyival kevésbé alkalmasok a' Királyi fénynek fenntartására. Egyébbheránt reménylhető, hogy most majd a' törvényhozóság, rendeltetésének jobban megfelelő Országházat fog építtetni.

Londonban és Valesben esztendőnként a' mőhgyárakban, 3,500,000 a' lakóházakban 5,500,000 tonna kőszén fogy el, kivitetik 3,000,000 és így összesen 12,000,000 tonna égettetik el.

A' főváros útszáiban most egy ember járkál, ki magát Mohammedanus

Missionariusnak adja ki, 's azt állítja, hogy ő a' Próféától küldetett légyen, az igazi hitre való térítések végett. Rendesen közpiatzokon mutatja magát, 's ekképpen kiabál: „La ilah ala ilah!” az az: Tsak egy Isten van, és Mohammed a' Próféta! Illyenkor temérdek sokaság fogja körül, 's ő a' Koran tanításait jó ángolyúl magyarázza.

(Haud és Speneri Ujság.) London Oct. 17-kén. A' fővárosban élők nem emlékeznek olly rettentő tűzre, mint a' melly tegnap estve a' felsőházban, még pedig, mint általánosan hiszik, a' könyvtárban, hol dolgoztak vala, támadott, és délnyugoti szél mellett mindjárt a' tövében lévő Alsóházba is belékapott, 's pusztítással fenyegette a' sorban lévő minden Törvény Udvarokat, nem külömben a' régi pompás Westminsterhalle épületet is. Szerentsére azomban, noha elég későn előlított, miután a' Gyűlés teremek, a' két Ház Választottságszobái, úgy szinte a' Könyvtár, és Levéltár, láng prédáivá levének. Ez. utóbbi épületből, a' felső Háznak könyvgyűjteményét kivéven, minden betses oklevelek szerentsésen megmentettek. A' köztensésség, egy szempillantásig sem zavartatott meg. A' Premier Miniszter, és a' többi Status tisztviselők, azonnal a' helyszínén termettek, 's különös igyekezetet, és energiát bizonyítottak. Még most a' veszteséget, hanem ha magát az épületet megbetsültetjük, nem lehet meghatározni. Nyelv, elő nem adhatja az. — úgy szólván pompásan rémitő tümenyt. Hűvös, szeles volt az éjjel, min-

den. első nélkül, 's a' pusztító tűz, úgy látszott, mindent magába nyel, a' mihez ér. — A' ki nem volt szemmellátott tanúja, nints is megfogása, ezen szörnyű elementom dühéről. Az öszvegyült sokaság tökéletes érzéketlenséget mutatott, sőt szeméremmel kell megvallani, olykor olykor tsipkedő tréfával is élt. Három fertály óra alatt a' felső Ház minden szobái lángba borultak, 's tsak hamar az erkelyeknél fogva, a' mellyekkel ez, az Alsó Házal öszveköttetésben vagyon, ez utóbiba is belé kapott, a' midőn egyszerre 15 vízipuska érkezett meg, és így történt, hogy a' szomszéd épületek megmentettek, 's a' tűz, tsak a' két Házra szorítottatott. A' szónok lakóháza megmentelett ugyan, de elébb tetemesen megsértelett. Az abban találtató könyvek, papírosok, házibútorok, a' szomszéd Sz. Margit templomba, az új Levéltárba, és más épületekbe szállítottattak. A' tűz bizonyos papírosok elégetésekor támadt, mellyek illy tzelből, a' kinteskamara tarából, a' Felsőházba vitetni rendeltettek. Az ezzel foglalatoskodó emberek, hamar nyakára akartak hágni a' dolognak, és nagy rakást halmoztak öszve a' kementzében, úgy annyira, hogy a' láng kitsapott, és a' közellévő gerendát meggyujtotta. A' Parlament Novemberben szándékozott öszveülni, 's akkor hihetőleg Karatsonyig felfüggesztette volna üléseit: ez a' szerentsétlen történet azomban szükségessé teszi, hogy most mind a' két Ház leginkább azon tzelből üljön öszve, hogy arról tanakodjék, mi tévő legyen? Annyi igaz, hogy az Oklevelek rendben tartásában, nem a' legnagyobb vigyázattal tudtak bánni. Ma délután több órai Cabinéti tanáts. tartatott, azon rendszabások felett, mellyek a' jelen zavar megszüntetésére legalkalmasabbak: úgy, de megszüntethetik

és egyszermind a' politikai egész is, melly, a' mint tartani lehet tőle, Országunk minden intézetét sirba dönti? Spanyol Országból költ tudósításaink Don Carlos felől sokkal kedvezőbbek, mint valaha valának. A' mi Mina Generallt illeti, az ő betegsége, sok esztendei szenyedésnek következése, 's kötve lehet hinni, hogy, habár a' Commandót általveendi is, képes legyen a' Királyné számára valami sikerest elővetni: mert az egyszer veszendő ügyet megmenteni, az előtte volt Generálok által éjtett hibákat megjavítani, és így ismét újat alkotni igen nehéz, sőt a' jelen környülményeket tekintve, — lehetetlen.

Lord Vharndiffenak legidősb fija, nem régen, Marylebone templomában, Dessalinés szeretsen Generálnak, a' ki a' Háyti lázadásokor olly fontos szerepet jádzott, leányával megeskedtetett. A' menyaszszony 22 esztendő szép fekete fejérszemély, 's örököse néhány milliom forintnak, melly summa Kelet Indiában a' Scaporoknál volt Oberster Attyától szálland reá.

(Globe.) London Oct. 18. kán. A' leégett Parlament Házakra tegnap még egyre puskáztak, noha inkább tsak a' hamu alatt senyedő tűz felgerjedésének ellávoztatására, mintsem közbenvetleni szükségből. Délelőtt elzárták a' leégett helyet. Sir Hobbouse, úgy mint a' Vadászat Főbiztosa, a' ki, kötelességének tartá az oda rendelt munkásokra felügyelni, egész nap nem tágitott a' helyszíneről. A' könyvek, házibútorok, és más betses vagyonok egyre halmozva sokáig szabad ég alatt valának lepedőkbe takarva, de azután, kevés megsértés mellett bátorságba tetettek. A' régiség barátja, leginkább sajnálhatja a' festett Kamarát, mellynek még Edward idejében épült allja, épen maradt. But t'Ur élet veszedelem.

mel mentette meg egy — már lángba borult szobából, 400 font sterlingre be-tsült páltzáját. A' népnek viseletje; mérsékelt, és tsendes vala, noha itt-ott, némely tréfák is ejlettek: így a' többek közt egy valaki, az előtte papírossal megterhelve elmenő munkásoktól kérdezte: „Oda égett e' a' szegénység billje?” Nem felelé a' munkás. „Annál rosszabb, bársak azok is oda égtek volna, kik megmentették.” Egy keményseprő komolyan nézte a' tüzet: egy teherhordó vállára vereget, így szólván: „No, örülsz most úgy e'?” „Miért?” „Mert oda égett az a' parancsolat is, melly által a' seprés kiablás megtiltatott a' Parlament által!” „Az nem sokat használ viszonzá a' Kéményseprő, mert a' mesterünknel meg van a' párja!” Ugy, de, felelé amaz, nem bolond mestered, hogy a' Parlamentnek elágulja!” Egy Irlandus azt gondolta, hogy a' Parlament a' Tanais akarja forrásba hozni. Lord Althorp különösen munkás volt, 's több ízben így kiabált: „Ne sokat gondoljatok az Alsóházzal, hagyj égien! Tsak minde-
nekre kérek, szabadítsátok meg Westminsterhallt.” Tegnap reggel a' Tanaison sok papírost láttak úszkálni, de kifogatván, bátorságos helyre vitettek. A' Londonból menő Hóvetek mind meg voltak terhelve, a' Nemzet veszteségét hirdető környülállásos tudósításokkal. Mintegy 10 ember nagyon meg volt sebesítve, úgy, hogy ispo-
tályba vitettek. Tolvajok is fogattattak el, kik azalatt, míg mások az óltással foglalatoskodtak, ők a' nézők zsebjeikben kaparászták, vagy a' megmentett jószágok körül kalandoztak.

(Gemps) London Oct. 17 kén. A' Parlament épület égése alkalmával, a' Londoni nép phlegmaticai characterét mintha egészen levetkezte volna. Minő munkásság, és minő rend ural-

kodott az óltás alatt! A' Párisi lakónak meg fogaása sints azon gyorsaságról, mellyet itt a' nézőnek nagyobb része bizonyított. Párisban a' nézőket hajtani kell az óltásra, itt ellenben vissza kell tartóztatni a' munkától. Reggeli 2 óra-
kor érkezett meg a' nagy óltó masina, melly minden minutában 2000 font vizet önt ki. 3 órakor letsillapították az égést; a' kár kétségen kívül igen nagy, de mégis majd minden iroványokat megmentettek, 's az Alsó Ház könyvtára keveset szenvedett. Tegnap az emberek még le vóllak veretve, de ma már ismét tréfálódznak, 's a' legközelebbi üléskor, bizonyosan mindenki fog rajta örvideni, hogy Hume Urnak indítványa, egy új Gyűlésiterem iránt, keresztül ment. Minden jeles férfiak, meg kell vallani, kitűnő bátorságot mutattak. Lord Fitz-Clarence, több barátjaival együtt, a' füsttől, és lángtól, egy kis torony ablakához szorított, és midőn a' beomlott gráditsok, elzárták a' visszamenetelt, vonakodott az előhozott lajtorján lemászni. Sir Hobhouse, Lord Althorp, és más előkelő személyek, nagy veszedelemnek tettek ki magokat. Lord Munster, életét egy munkásnak köszönheti, ki őt éppen akkor ragadá ki, mikor kevésbe múlt, hogy egy fedél darab reá nem szakadt: a' Lord sértetlenül maradt ugyan, de a' szegény munkásnak vállja összevázátott. Nagy szerentsének tartják, hogy a' Cantzellarus páltzája megmentetett, melly midőn I ső Károly a' Saslotra vezetett, elől vitetett vala. A' Ház mesterné, mint mondják, már régen panaszolkodott türhettelen hőség, és füst-szag miatt: könnyen meg lehet, hogy a' fedél alljában már régen senyvedett a' tűz. Még el nem felejtették, hogy azon tűz, melly London hidját megemészttette, több helyeken magától támadt. — So-

kan már előre jövendőlik, hogy az új Parlamentházak, gothusi stylumban, úgy mint a Westminsterhalle, fog-nak építtetni.

BURKUS ORSZÁG.

Oct. 25-kén reggeli 4 órakor, Berlinben, az úgy nevezett Angoly Házban tűz támadt, és olly hirtelen elterjedt, hogy mikorára a vízipuskák oda érkeztek, már akkor az egész épület lángban volt. Itt reggeli 3 óráig muzsikai társaság volt, 's igen könnyen meg lehet, hogy ezen alkalommal támadt vígyázatlanságból. A' politzia tiszték, és a' katonák ügyességek mellett, a' szomszéd épületekbe nem kapott a' láng. Két munkás az óltáskor teljesen megsértetett, 's most orvosi felvigyázat alatt vagyon. — A' főváros ezen egész által egyik legszebb teremétől, mellynek külömben is híjjával vagyon, fosztatik meg.

16 kán éjtszaka Goldapp városa, Keleti Burkus Országban, nagyobb részént leégett. Az erős szél mellett hirtelen elterjedt a' tűz, úgy, hogy kevés mentődhetett meg a' láng dühötől. 291 Familia minden vagyonát elvesztette. Ugyan akkor éjjel Vehluban, hasonlóul Keleti Burkus Országban, 52 tsűr, és 16 istálló, mindengabonástól elégett, a' miaz idei élethiány miatt, igen nagy veszteség. Schaa ksvittban is, több épület leve hamuvá.

SVÉTZIA ÉS NORVÉGIA.

Stockholmól költ tudósítások szerint, az ott Oct. 11-ig Cholerában megbetegültek száma 7883-ra ment, kik közzül 4414 en meggyógyultak, 's 3275-en meghaltak. Már 14-kén sehol sem mutatkoztak jelei ezen betegségnak.

FRANTZIA ORSZÁG.

(Messenger.) Tripolis Oct. 1-jén. A' két esztendő óta, ezen Országot

szaggató nyughatatlanságok, végre megszüntek. Sept. 20-kán a' Sultánnak Biztosa, Tripolisban kikötött, és Ali Basát, a' Tripolisi Pasaliksággal felruházta. A' lakosokhoz botsátott felszólítása, többnyire mindnyájokat engedelmességre birta, a' kevés számú makatsok pedig, mindenféle elszéledtek. Frantzia Orzágnak General Consulja, legelőbb nyújta által meghiteltető levelet, az új Basának, azután példáját a' többi Keresztyén Consulok is követték.

Persil, pelsétör, minden frantzia Érsekekhez, és Püspökökhöz, következendő kerülőlevelet botsátott: Monseigneur! Tzelerányosnak tartották az Urak, hogy a' Pápanak — illyen tizmű munkára nézve: „Egy hívőnek szava i“ költ encyclicai levelét, minden Megyékbe megküldjék: — bár mi lett legyen is tzelja az Egyház Fejelevelének, és bár milly gántsot érdemeljen is az emlitett munka, még is a' Kormány sajnálja, hogy az Uraknak buzgóságok, a' törvény határán túl ment. Ugyan is nyilván megtiltatik, hogy semmi bulla, Breve, Rescriptum, Decretum, parantsolat, vagy más a' Pápanak hasonló, sőt magános személyeket illető iroványai se fogadtassanak el, nyomtattassanak ki, vagy más akármí módon köz hirre ne tétessenek, a' Kormány jóváhagyása nélkül. Ez a' törvény, nem új, és egyszerű elíteltetések nem kivételek. Igaz, hogy több Journalok elfogadták amaz encyclicai levelet: úgy de ez az indiscretió, nem hatalmazta meg a' Frantzia Clerustarra, hogy azt hasonlólag közhirre tégye, mert úgy a' Kormányt törvényes jussától fosztaná meg, a' mi nem lehet, a' nélkül, hogy a' közjusnak első principiumai veszedelmezteszenek. (Aláírás) Persil.

SPANYOL ORSZÁG.

(Moniteur.) Bayonnéból jelentik, hogy a' Királyné seregétől várt se-

gedelém Vittoriába megérkezett. A' Carlisták által Bilbaonak lett bevétele, mint sokan állították volt, meg nem valósodott: annyi igaz, hogy ezen várost még eddig mindég környekezik a' Rebellesek, de örsereggel úgy meg van tömve, hogy egy könnyen hozzá nem juthatni.

(Election.) Manso Generalis segedelmet kér, mert Casztiliában közlázadástól tart. Llauder General 6000 embert kíván, mivel Barcelona republicai gondolatokat forral, 's szeretne függetlenné lenni, a' másik rész pedig Carlistai. Espeleta Generál írja, hogy Arragoniában is nyughatatlanság mutatkozik, mellynek elnyomására nints elegendő erő. Galiciában, Morillo, és Moreda Generálok, hasonlóul katonát, és pénzt kérnek, hogy a' tartományt pusztító Carlisták intselkedéseiknek ellentállhassanak. Andalusában, és Manchában, a' nép, általában nyugodtan van, de tele előítéletekkel, és azért is nem kevésé hajlika' Carlismushoz. Egyszóval, minden, a' nyomorúság, és rendetlenség legfelsőbb póltzára hágott, úgy, hogy ha egy Követ, a' Madridi commandérozó Generállal egyetértőleg, a' Cortesek telyes gyűlésében, V-dik Károlyt, Királynak kikiáltani bátorzkodnék, hihetőleg, mindenki reá állana!

(Memorial Bordelais.) Mina General, az Orvosok állítások szerint, még mintegy 3 hétig ki nem mehet, és így addig a' Commandót által nem veheti.

Az esmeretes Saez Viktor, Tortosai Püspök, Madridot elhagyta, 's Don Carloshoz ment által: hozzá teszik, hogy a' Sanguésaba kívánt Utilevet, maga a' Kormány adta ki legyen számára.

(Morning Herald.) Egy Angoly Navarrából Oct. 10-kéről ekképpen ír: „Alig hiheti az ember, hogy Rodil

ugyan akkor napon ditsértetett meg a' Commandónak ügyesen való vitele miatt, mellyen egy Kurir által parantsolatot vett, hogy azt, (a' Commandót) azonnal tégye le, 's egy másik Kurir Bayonneba ment, hogy minden pénzt Minának adjon által. Egyéberánt Rodil mindenkor Republicanus volt, és tzelja, az exaltalt Liberalisoknak fejkké lenni. Mindenki, a' ki tsak esmérte Amerikai pályáját, ellenkezőt hitt: most azomban már senki sem kételkedik republicai gondolkozás módjáról, valamint arról sem, hogy éppen ezen ok miatt, mozdított él Commandansi hivatalától. Ő (Rodil) tehát elvesztette a' Commandót, de azért még mindég munkás, 's ha vér törvényszékek állittatnak is fel, ő, mindenkor helyén fog találtatni. Ő nem elégedett meg avval, hogy a' Commandót le kellett tennie, mivel morgott, sőt azt mondják, hogy még fenyegetődzött is, 's tsak vonakodva tette le hivatalát, midőn egy másik Kurir, az elhatározó parantsolatot meghozta. — Most Madridba indult az Oraa parantsolatja alatt lévő brigadától, és az egész lovasságtól kísértetve. Zamalac arreguy, 10. osztályal Ebrónál áll, 's Oraának visszajövetelére várakozik, kinek lehetetlen lessz ismét Navarrába bényomúlni, hanem ha Burgostól, vagy Vittoriától segítséget nyer. Megvalósodott, hogy Mina kevés napok múlva Frantzia Országot oda hadja, a' mennyiben egészsége mindég javúl: attól lehet mindazáltal tartani, hogy ezen derék hazafi magát megerölteti. Nevezetes környülmény, hogy minden pénz, Mina kezébe adattatott által, mind a' mellett, hogy a' 3. tartományban, Osmá a' főparantsoló. Arduin Bankier, Minán kívül; másnak nem akarta a' pénzt kiadni, mivel

tsak ezen egyetlenegy férjfiúhoz vagyón bizodalma. A Catalonia dolgok, minden nap jobban öszvebonnyolodnak. A' Carlisták nagy előlépéseket tesznek a' tartomány hegyes részeiben. Lauder General egy darab ideig távol volt Barcelonától, hogy a' lázadásnak elnyomására tzeleányos rendszabálokat tehessen. Elison dot erősen blokirozzák a' Carlisták. A' Pamplo nából költ tudósítások mindig kedveltebbek. Lorenzot osztályával, a' Cholera egy várba zárta. Az élelem megdrágult: a' húsnek fontja 3. frank. a' liszt tsak nem egészen elfogyott. Aylde Obestes Bayonnében van, 's Minával együtt Spanyol Országba akár menni. Azt mondják, hogy Don Carlos, ki most Borundában vagyón, Madriddal sűrű levelezést folytat. —

ELEGYES TUDÓSÍTÁSOK.

Vielitzkából jelentik, hogy ott a' földindulás nagyon érezhető volt; egy tisztviselőt, ki asztalánál dolgozott, székestől felfordított. Lengyel országban, nem idegen volt régi időkben is a' földindulás. Igy 1200 ban Máj. 3. kán, 1257 ben Jan. 31-kén, 1348 ban Jan. 24 kén, 1786 ban Febr. 27-kén végre 1787-ben Aug. 27-dikén. Ez utolsó földindulásra még sokan emlékeznek a' most élők között.

Oct. 22-kén estve, Holsteinban nagy zivatar támadt, melly alkalommal a' menykő Tönni ng környékén beütött. Az Oct. 19 ki szélvész, melly itt Betsben is dühösködött, az éjszaki, és keleti-tengeren nagy kárt tett. Az Amsterdamba, Gooleba, és Londonba szánt gőzhajók, még 23 dikán Cuxhavenban kovályogtak. — Husum környékét 17 kén az árvíz egészen elborította. Haarlingen mellett

nehány hajó törést szenvedett, úgy szinte Scheyeningen alatt is, melly alkalommal több matrózok, és egy kapitány a' vízbe fulának. — Ratviknál 5 hajó szenvedett törést, mellyek között egy Hollandiai Surinamból jövő, 5 Matruzig minden embereit elvesztette: a' másik is mindenestől elsüllyedt, de a' harmadikból tsak egy matróz veszett oda. Egmondnál is több bajó süllyedt el. Cellebroederkuis, mellynek kapui 1825 dik esztendőtol fogva öszve vagynak törve, egészen elmerült, 's a' lakosok barakkal együtt kéntelenek valának Város felsőbb részeibe vonulni. A' szélvész egy nagy 8 vagy 9 lábnyi nagyságú Albatrost (azon tájékon ritka madár) Middelburgba tsapott. — Scheyeningeunél a' szélvész olly kemény volt, hogy 4 ágyút a' tartójából lerántott, és mélyen a' homokba kavart.

B É T S.

Ö Ts. Kir. Felsege méltóztatott Oct. 15-dikén költ kegyelmes kir. háttározata által Zdenesay Miklós Urat Körös Vármegye első Alispányát magyar királyi Tanácsossá kinevezni.

Ö Ts. Kir. Felsege méltóztatott Dercseni Dercseny János Urat Ts. R. valóságos Titoknokot a' Ts. R. Familia jószágainak itt Betsben lévő Fő Kormányához első Titoknokává kegyelmesen kinevezni.

M A G Y A R O R S Z Á G.

Zala vármegyének székújító gyűlése Szept. 22-kén tartatott Zala Egerszegen Gróf Batthány Imre Főispányi helytartó Ö Excja előlülése alatt. A' tisztikar tagja' itt következnek: Horváth János kamarás úr első alispáni hivataláról végképen lemond-

ván; első alispán Névédi Bottka József úr; második alispán Kerkapolyi István úr; főjegyző: Skublics Aloiz; 1. ső aljegyző: Tuboly Mihály; 2. dik: Zoltán János; leréltárnok: Hány Farkas; számvévő: Csik Boldizsár; fő-adószedő Koppányi Ferentz; fő ügyvéd: Molnár János; 1. ső alügyvéd: Nagy József; 2. dik: Csesznák János; segéd számvévő: Nagy Sándor; lajstromzó: Kozáry László. Tapolczai járásban főszolgabíró: Rutty Pál; al: Malatinszky Ferentz 's Mórocz Károly; aladószedő: Somody Mózes; esküttek: Adán János, Ohidy Gábor 's Mezericzky Károly. Szántói járásban főszolgabíró: Szigethi Dániel; al: Horváth Pál 's Nagy Pál; al adószedő: Töreky János; esküttek: Rossár József, Salamon János 's Töreky József. Kapornaki járásban fő szolgabíró: Rajky Zsigmond; al: Palini Inkey Sándor 's Csányi Elek; aladószedő: Thassy Gábor; esküttek: Koltay Jajos, Besenyei Barnabás 's Kámán Ferentz. Egerszegi járásban fő szolgabíró: Simon Mihály; al: Farkas Imre: 's Halasy Ignátz; al-adószedő: Szigethy István; esküttek: Stefanics Ignác, Barányay Pál 's Nagy Imre. Lövői járásban főszolgabíró: Bertalan Pál; al: Marton József és Szenté Mihály; aladószedő: Soós József; esküttek: Király István, Baká János és Simon János. Muraközi járásban főszolgabíró: Gábelics Ferentz; al: Horváth Péter 's Tomásich István; aladószedő Barich János; esküttek: Glavina József, Gramasičs István és Csarics Ferentz.

Risvárd (Szabolcs) Oct. 18 kán: A jelen emberkort meghaladt idei hőség, és szünetlen szárazság rendkívüli következéseit az adósul soha nem maradó természet figyelmezőji szorongva várták. Hű maradt ez a maga örökös törvényeihez; midőn e f. h. 15. kén reggel mintegy 7 3/4 kor egy földrengés-

sel bórzasztott meg bennünket. Az égi madarak csoportos és nyugtalan repedezési, hamar utánok pedig egy napkelettől nyugotfelé irányzott nagy robaj, előjáróji valának a rögtön követett ringatásnak; mellyhez hasonlóról itt nem emlékeznek. A hatalmas tünet a földet nem hintáztatta; hanem rázza szakadatlan mintegy 20—24 perczig 's közte három erősebb lökődés tapasztaltatott. A kath: templom falát itt több helyütt megrepeszté; a torony keresztjét észrevehetőleg elfordítá; több kéményt elrontott, némelly lakot haszonvehetlenné tett, a szomszéd felső-Litkei templom boltozatját annyira megvasítá, hogy helyrehozásáig az isteni tisztelet, ha el nem marad, felelem közt fog tartathatni. Hasonló rombolatokat hallunk az egész vidékről; a révészek 's halászok életveszéllyel érzék a Tisza és Szamoson a természet ezen nagy erőszakát, melly az elég mélyre apadt folyók felduzzasztott habjait a magas partokon tsapdozta ki. Ezután a több havi tiszta ég borúra vált, 's a következett nap új veszéllyel fenyegetni látszott, midőn szokatlan terhes felhők esti 6 óra tájban éjszokról tolongtak fel, de a mellyek szint' éjfélig tartott erős égháborúban oszlottak el, lanyhás esőt hagyván magok után, melly az őszi kiszáradt vetésüket talán még életre hozza, 's a hegyaljai szüretelőknök valami aszút is adhat. —

Sept. 23. kán Német-Kereszturon 163 ház lett pernyehalomná, 's igen számos főkép Mozes törvény-követő tsaládot juttatott véginségre, mert alig maradt 15 lakhely beégetlenül. Őszi veteményink jobbára még a földben szünyadoznak, Isten tudja, mikor virulnak szép reményinkre zölddél!

Szathmárból Oct. 18. 1854. Folyó hónap 15. reggeli nyolczadfél órakor

az egész megyét rémítő földindulás rázá meg, mely az 1829dik. évinél erősebb, 's így kártékonyabb vala. Legnagyobb mértékben az Ér mentében — mely Erdélyt a' magyar hontól választja — dühösködött. A' földrázást borzasztó földalatti lárma előzé meg, mely az egész megyét felriasztá; a' mozgás kelet észak közről délnyugot közti irányt tartott; eleinte lassu, és hab ingatagú, de hirtelen erőszakossá változott, mely szinte egy első pertzenetig tartott. N. Károly vidékét azonban még azután is noha kisebb mértékben jó darabideig ingata. — Endréden, Dengelegen, Mező-Petriben, 's több helységekben is a' tornyokat és kő épületeket, kéményeket ledönté, tserép zszindelyeket lerázá, némelly helyeken a' fedeleket elhajítá, egyedül a' fa épületek maradtának épségben, számos kő-házakat szétrepeszté 's lakhatatlanná tevé, kő kerítésekét széllyelhánya. A' földet több helyeken megrepeszté, mely hasadásokon különös nemű anyagot hányt ki elébb, azután a' vizet okádá. Így buggyant fel a' víz Szaniszló és Csanáros határain; a' feljebb említett eret pedig, mellyet a' tavaszi 's nyári aszály egészen kiszárasztá, folyamatra indítá. Az erős rázás alatt megállani nem lehet; vagy valamihez fogódzni, vagy ténferegni kellett, sőt az utazó lovakat is megállítá, zavarba hozá az ingás. A' nagy rémülés miatt az emberek házaikat elhagyva sikóltásokkal, sírással tölték el a' levegőt. A' természetnek e' rendkívüli és borzasztó felháborodása miatt szenvedett kár iszonyú, és sok ezernyi lakosokat épületeiknek a' tél közvetetése miatti helyre nem hozhatá

szomorú; és szánakodásra méltó állapotba helyezett. — A' nap ekkor tiszta és derült vala, harmadnapra homály veres színt öltözött magára, lementekor a' bele nézést is megengedé. — Valóban ezen gyakori és mindég erősebb pusztítóbb földrengések, repeszések, víz felbuggyanások szomorító jelenségei a' titokkal teljes borzasztóbb jövőnek, mely megyénknek egy részét fenyegeti. Mai nappal megérkezett hozzánk a' már 8 hetek óta nem látott eső, 's a' mezei gazdát régen porban heverő magjának keletre hozásával örvendezteté. — Borunk sok, jó 's óltsó. — Marháink sok helyeken száj és láb fájásban szenvednek. — Némelly helyeken a' himlő dühösködik, nagy embereket is meglep; a' gyermekeket is meglep, a' gyermekeket pedig többnyire megöli. Az öldöklő pokol fakadékok is gyakran ütök ki magokat az emberi testen.

Magyar Tudós Társasági Jelentés.

Megjelentek és Eggenberger Jósef Pesti könyvárosnál kaphatók, a' „Magyar játékszíni jutalmazott feleletek, a' magyar tudós társaságnak 1833beliezen kérdésére: Miképen lehetne a' magyar játékszint Buda-Pesten állandóan megalapítani? I. Fáy András felelete. II. Kállay Ferentz felelete. III. Jakab István felelete. Kiadta a' magyar tudós társaság. Budán a' magyar kir. Egyetem betűivel 1834. Ára, a' középpapírosú példánynak bekötve 36 kr. pengőben, a' szebb papírosunak 48 kr. pengőben 26d. 1834.

a' Titoknok által.

Szerkosztető és Kiadó Márton József, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomatató: Nemes Hayku! Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)